

Stary kościół z Łososiny Dolnej

**„Nasz kościółku drewniany,
przez trzy wieki kochany!
Byłeś dla nas słońcem,
Ziemskiej drogi końcem,
A teraz Cię żegnamy (...)"**

Tak żegnała zabytkowy kościół parafialny pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła poetka ludowa Anna Kocoń. Żegnała, bo wzniesiona w 1739 r. w Jakubkowicach, czyli dzisiejszej Łososinie Dolnej świątynia w 2003 r. została rozebrana. Materiał przewieziono do Sąddeckiego Parku Etnograficznego w Nowym Sączu (ul. Lwowska 226), gdzie kościółek został zrekonstruowany (z nowymi, odnowionymi elementami) i ponownie konsekrowany 14 września 2004 r. Wciąż można go podziwiać - trzeba pokonać jedyne 20 km.

Trochę historii

Pierwszy kościół w Jakubkowicach powstał już w 1325 r., z fundacji królowej Jadwigi. Zbudowany z drewna, pokryty gontem, z ustawioną stożkowo wieżą stał na niewielkim wzniesieniu w północnej części miejscowości (do dziś stoi tam kaplica z 1883 r.). Na początku XVIII w. - a wiemy to z dokumentów wizytacyjnych z 1728 r. - kościół był bardzo zniszczony. Wizytator nakazał natychmiast wyremontować świątynię, w czym przeszkodziły jednak brak pieniędzy i zawirowania historyczne. Kościółek uległ zniszczeniu i trzeba go było rozebrać.

W latach 1739-40 r., staraniem ówczesnego proboszcza - ks. Piotra Przedborskiego, wzniesiono świątynię w kształcie, który możemy do dziś podziwiać w sądeckim skansenie. 10 sierpnia 1740 r. konsekrował ją bp Michał Kunicki i odtąd kościółek służył wiernym aż do lat 80. ubiegłego stulecia. W 1983 r. proboszcz Władysław Piątek rozpoczął bowiem starania o pozwolenie na budowę nowej, murowanej i bardziej „obszernej” świątyni. Staraniami prałata i parafian, nowy trzynawowy kościół wyróżniający się oryginalną architekturą został ukończony w 1987 r. Stary zaś stopniowo przestał służyć wiernym.

Pomysły na nowe miejsce dla zabytkowej budowli były różne. Chciano przekazać ją do Krakowa, by stała na Woli Justowskiej, w miejscu spalonego kościoła. Był też pomysł przeniesienia obiektu do jednej z dzielnic Warszawy, lecz nie zgodził się na to konserwator zabytków. Akceptowalnym dla wszystkich rozwiązaniem okazało się przeniesienie kościółka do Sąddeckiego Parku Etnograficznego:

październik 2003 - kościół zostaje rozebrany, a materiał przewieziony do skansenu w Nowym Sączu;
listopad 2003-styczeń 2004 - rekonstrukcja kościoła w skansenie;
17 września 2004 - kościół zostaje uroczystie konsekrowany;
listopad-grudzień 2005 - prace konserwatorskie;
grudzień 2006 - na deskach stropu zostają zamontowane malowidła figuralne według projektu sądeckiej malarki Marii Ritter;
listopad 2008 - w prezbiterium i nawie głównej zrekonstruowana zostaje dekoracja patronalna.

Architektura:

Kościół jednonawowy, zbudowany z drewna modrzewiowego, orientowany, o konstrukcji zrębowej, oszalowany. Prostokątne prezbiterium zamknięte ścianą prostą, co jest rzadkością wśród kościołków małopolskich. Wokół prezbiterium i nawy znajdują się częściowo oszalowane soboty - niskie podcienia wsparte na słupach i przykryte jednospadowym dachem. Dach nad kościołkiem dwuspadowy, kryty niegdyś gontem, a od pocz. XX w. - blachą. Ciekawostką są zaczepy - dawny element konstrukcyjny, stosowany głównie w XV w. - w miejscu połączenia ścian z dachem. Od strony zachodniej kwadratowa wieża, dobudowana w 2. poł. XVIII w., o konstrukcji słupowej, zwieńczona baniastym hełmem z latarnią, zwieńczona makowniczką i kutym krzyżem. Pierwotnie kościółek otaczał kamienny mur z 1847 r., z bramami i pięcioma kaplicami.

Wypożazenie wnętrza:

- Późnobarokowy ołtarz główny z II poł. XVIII w. z bramkami po bokach- w centrum grupa Ukrzyżowania, po bokach obrazy przedstawiające sceny związane z patronami świętymi: wręczenie kluczy św. Piotrowi i Chrystus ukazujący się św. Pawłowi;

- Ołtarz boczny z II poł. XVIII w., w którym pierwotnie znajdował się czczony przez wiernych, malowany na desce gotycki obraz Matki Bożej Pocieszenia z przełomu XIV/XV w. (pierwsza wzmianka o obrazie pochodzi z 1608 r., obecnie znajduje się on w nowym kościele w Łososinie Dolnej). Na jego miejscu umieszczono obraz Immaculata.

- Ołtarz boczny z II poł. XVIII w., z obrazem głównym przedstawiającym św. Józefa;

- Ołtarz boczny z XIX w., z obrazem głównym ukazującym męczeństwo św. Sebastiana (XVIII w.);

- Ołtarz boczny z XIX w., z płaskorzeźbą przedstawiającą Marię z Dzieciątkiem adorowanych przez św. Dominika i Katarzynę Sieneńską;

- Rokokowa figuralno-ornamentalna polichromia z II poł. XVII w. na parapecie chóru

- Polichromia z 1966 r., wykonana według projektu Marii Ritter – malarki z Nowego Sącza;

- Dębowa ława kolatorska z końca XIX w., w której zasiadali niegdyś kolatorzy, czyli dobroczyńcy kościoła. Najczęściej byli nimi właściciele majątków ziemskich związanych z parafią;

- Organy muzyczne z trakturą mechaniczną zaprojektowane przez znanego organmistrza Tomasza Falla ze Szczyrzyca (pocz. XX w.);

- Konfesjonały z końca XVIII w., z malowidłami o tematyce spowiedzi. Przedstawiają one: św. Jana Nepomucena - patrona szczerej spowiedzi, który wg tradycji miał ponieść męczeńską śmierć, ponieważ odmówił ujawnienia tajemnicy spowiedzi; pokutujące Marię Magdalenę i św. Pelagię oraz Anioła Stróża odprowadzającego penitenta po spowiedzi.

Warto wiedzieć:

- Każdego roku, w Sądeckim Parku Etnograficznym organizowany jest odpust na świętych Piotra i Pawła. Mszy św. odprawionej w zabytkowej świątyni towarzyszy kiermasz tradycyjnego rzemiosła i sztuki ludowej, jak również gry i zabawy odpustowe.